

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 429/2024-44

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Petrom Krivákom, advokátom, Bukovinská 9, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3Tos/88/2023 z 20. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 a čl. 40 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv garantovaných čl. 3 a čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie, aby ju prejednal v inom senáte. Súčasne žiada priznať finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Rozsudkom Mestského súdu v Bratislave sp. zn. 2T/38/1994 z 24. mája 1995 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1To/78/1995 zo 16. februára 1995 bol sťažovateľ uznaný vinným z pokračovacieho trestného činu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. a), d) a f) Trestného zákona z roku 1961, pokračovacieho trestného činu nedovoleného ozbrojovania spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 a § 185 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona z roku 1961 a trestného činu porušovania domovej slobody spolupáchateľstvom

podľa § 9 ods. 2 a § 238 ods. 1 a 3 Trestného zákona z roku 1961. Za to bol sťažovateľovi uložený trest odňatia slobody na doživotie so zaradením do III. nápravnovýchovnej skupiny, ktorý dosiaľ vykonáva.

3. Žiadosť, ktorou sťažovateľ žiadal o podmieňené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, Okresný súd Trnava uznesením sp. zn. 12PP/86/2022 z 30. marca 2023 zamietol. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením s poukazom na § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá.

III.

Argumentácia sťažovateľa

4. Právna úprava zakotvuje tri podmienky podmieňeného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody. Formálnou podmienkou je vykonanie predpísanej časti trestu. Medzi materiálne podmienky možno zaradiť polepšenie, ktoré odsúdený vo výkone trestu preukázal plnením svojich povinností a správaním, ako aj očakávanie, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život. Formálna podmienka bola v prípade sťažovateľa splnená, pričom okresný súd pozitívne ustálil aj splnenie prvej materiálnej podmienky, nekonštatoval však splnenie druhej materiálnej podmienky. Krajský súd ustálením nesplnenia oboch materiálnych podmienok neprimerane vybočil z dôvodov sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu okresného súdu.

5. Pokiaľ ide o nesplnenie prvej materiálnej podmienky, všeobecné sudy poukázali na nedostatky v správaní sťažovateľa počas výkonu trestu odňatia slobody. Počas výkonu trestu bol sťažovateľ disciplinárne odmeňovaný, nebol disciplinárne potrestaný a nedostatky v správaní boli zanedbateľné. Sťažovateľ preukázal zvýšenú snahu po náprave a nesúhlasí, že počtom disciplinárnych odmien nevybočuje z charakteristík priemerného odsúdeného. V čase rozhodovania o žiadosti o podmieňené prepustenie sa nachádzal vo výstupnom oddiele, čo bolo dôvodom, pre ktorý žiadal ústav na výkon trestu odňatia slobody (ďalej len „ústav“) o vypracovanie nového hodnotenia, keďže v jeho správaní nastali výrazné zmeny. Takéto hodnotenie bolo poskytnuté, súd však nežiadal ústav o bližšiu špecifikáciu nedostatkov v správaní sťažovateľa.

6. V súvislosti s nedostatkom druhej materiálnej podmienky sťažovateľ uvádza, že pred odsúdením na trest odňatia slobody, ktorý aktuálne vykonáva, bol odsúdený iba raz, a to za nedbanlivostný trestný čin ublíženia na zdraví z roku 1989. Súd v poukazovanom prípade upustil od potrestania a sťažovateľovi uložil samostatný trest zákazu činnosti so zreteľom na jeho morálne hodnoty. Pokiaľ súd tvrdí, že sťažovateľ pred spáchaním skutku, za ktorý mu bol uložený trest odňatia slobody na doživotie, nevedol riadny život, ide o nepodložené tvrdenie. Prihliadnutie na skoršie odsúdenie preto vybočuje zo základného práva na spravodlivý proces. Sťažovateľ poukazuje na resocializačnú prognózu, ako aj na výsledky znaleckého dokazovania, podľa ktorých nie je jeho pobyt na slobode nebezpečný. Nie je zrejmé, prečo súd prioritizoval hodnotenie riaditeľa ústavu pred znaleckými posudkami.

7. K oboj materiálnym podmienkam podmieňeného prepustenia sťažovateľ sumarizuje, že všeobecné sudy riadnym spôsobom nezohľadnili všetky relevantné skutočnosti a nezabezpečili si všetky dôkazy potrebné pre rozhodnutie. Sudy neposkytli sťažovateľovi vysvetlenie, akým spôsobom sa má správať, aby mohol byť podmieňene prepustený. Krajský súd nepreskúmal všetky

sťažnostné námietky v potrebnom rozsahu, vykonané dôkazy hodnotil svojvoľne a nenapravil pochybenia okresného súdu.

8. Všeobecné súdy celkom vylúčili možnosť podmieneného prepustenia sťažovateľa, keď prihliadli na jeho trestnú minulosť. Podľa sťažovateľa ústav do hodnotenia sťažovateľa vždy uvedie, že počas výkonu trestu nebolo jeho správanie a vystupovanie na požadovanej úrovni. Súd, ktorý bude v budúcnosti rozhodovať o ďalšej žiadosti sťažovateľa o podmienené prepustenie, si zabezpečí spis z aktuálneho konania, pričom možno dôvodne predpokladať, že bude vychádzať z jeho výsledkov. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na európske právo, dohovor, rozhodovacia prax Spolkového ústavného súdu, Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavného súdu a Ústavného súdu Českej republiky (ďalej len „Ústavný súd ČR“).

9. Čiastočne negatívna prognóza vedenia riadneho života po podmienenom prepustení (riziko recidívy) môže byť podľa sťažovateľa vyvážená kontrolou správania v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia. Súd môže v tejto súvislosti odsúdenému uložiť aj určité obmedzenia a povinnosti. Matka sťažovateľa súhlasila s inštaláciou technických prostriedkov kontroly po jeho podmienenom prepustení vo svojom byte, kde by mal sťažovateľ zabezpečené bývanie. Väčšina obyvateľov bytového domu, kde by sťažovateľ v budúcnosti býval, sa sťažovateľovej osoby neobáva. Rodinní príslušníci by sťažovateľovi poskytovali pomoc pri návrate do riadneho života a sťažovateľ má záujem zabezpečovať starostlivosť o svoju matku. Sťažovateľ mal prísľub zamestnania a psychologickéj pomoci po podmienenom prepustení. Všeobecné súdy sa uvádzanými aspektmi nezaoberali dostatočným spôsobom.

10. Sťažovateľ poukazuje na viaceré kontexty pôvodného konania, v súvislosti s ktorým mu bol uložený trest odňatia slobody na doživotie. V podstatných rysoch uvádza, že jeho úmyslom nebolo vraždiť, ale lupiť, preto ho nemožno bez emócií hodnotiť ako úkladného vraha. Všeobecné súdy sa neoboznámili s relevantnými dôkazmi z pôvodného konania, konkrétne s priebehom spáchaného skutku a s výpoveďami z prípravného konania a z konania pred súdom. Ak by tak vykonali, zistili by, kto držal zbraň, kto strieľal a kedy sťažovateľ vošiel do objektu, kde sa nachádzalo šesť zastrelených osôb. Sťažovateľ nevedel, čo jeho komplic vo vnútri objektu robí (teda, že tam strieľal). Súdy by sa tiež dozvedeli, že z miesta činu chcel utiecť, v čom mu zabránil jeho komplic. V tomto dôsledku bol sťažovateľ pri posudzovaní žiadosti o podmienené prepustenie hodnotený skreslene a súdy nemohli prijať pozitívnu prognózu jeho budúceho správania.

11. Z hľadiska dostatku dôvodov sťažovateľ nesúhlasí so závermi ústavu týkajúcimi sa neodporúčania podmieneného prepustenia. Hodnotenia sťažovateľa sú nepreskúmateľné a dostávajú sa do rozporu s internými predpismi Zboru väzenskej a justičnej stráže. Pri stanovení resocializačnej prognózy sťažovateľa sa nepostupovalo v súlade so zákonom a príslušnými internými aktmi riadenia. Sťažovateľ nerozumie svojmu zaradeniu do výstupného oddielu zo strany ústavu, pokiaľ súd následne nevyhovel uplatnenej žiadosti o podmienené prepustenie.

12. Úprava doživotného trestu odňatia slobody podľa Trestného zákona nie je v každom ohľade v súlade s dohovorom. Trestný zákon obsahuje ustanovenia, ktoré znemožňujú akékoľvek preskúmavanie výkonu doživotného trestu odňatia slobody, čím sa dostávajú do rozporu s čl. 3 dohovorom. Normatívna regulácia materiálnych podmienok podmieneného prepustenia je neurčitá a spôsobuje aplikačné nejasnosti, pričom narúša princíp právnej istoty a predvídateľnosť práva.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa ústavný súd predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv (bod 1 dôvodov tohto uznesenia, pozn.) sťažovateľa napadnutým uznesením, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť podaná proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody na doživotie. Línie produkované na podporu svojich tvrdení sťažovateľ rozvíja vo viacerých argumentačných schémach.

15. Rozhodovacia prax ústavného súdu vychádza z predpokladu, že odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov vydané v inštančnom postupe súdneho konania nemožno posudzovať izolovane (m. m. napr. III. ÚS 227/2020, III. ÚS 341/2021, III. ÚS 543/2022, III. ÚS 67/2023), pretože tieto konania tvoria z hľadiska predmetu jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania. Vzhľadom na uvedené argumentačné línie a obsahovú spätosť (spojitosť) uznesenia okresného súdu a napadnutého uznesenia pristúpil ústavný súd k ich zhodnoteniu vo vzájomnej integrite a dôvodovej celistvosti. V nadväznosti na uvedené je tiež potrebné konštatovať, že v zmysle judikatúry ústavného súdu (m. m. napr. I. ÚS 136/2024) je prípustné, ak sa krajský súd s dôvodmi uvedenými v uznesení okresného súdu stotožní a v podrobnostiach naň odkáže.

16. V prvej rovine sťažnostnej argumentácie (body 4 až 7 odôvodnenia tohto uznesenia) sťažovateľ v podstate poukazuje na závery všeobecných súdov týkajúce sa naplnenia podmienok potrebných pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Z právnej úpravy aplikovanej v právnej veci sťažovateľa vyplýva, že predpokladom pre podmienené prepustenie z výkonu doživotného trestu odňatia slobody je kumulatívne splnenie troch podmienok. Formálna podmienka tkvie vo vykonaní zákonom predpísanej dĺžky z uloženého a vykonávaného trestu odňatia slobody. Materiálne podmienky sa upínajú na (i) preukázanie polepšenia plnením povinností a správaním vo výkone trestu a na (ii) prognózu vedenia riadneho života v budúcnosti. Všeobecné súdy pritom pozitívnym spôsobom ustálili naplnenie formálnej podmienky spočívajúcej v uplynutí lehoty uvedenej v § 62 ods. 2 Trestného zákona z roku 1961, nestotožnili sa však s názorom sťažovateľa o splnení materiálnych podmienok objektivizovaných v § 61 ods. 1 Trestného zákona z roku 1961. V rámci tejto skupiny sťažnostných dôvodov sťažovateľ formuluje viacero čiastkových argumentov.

17. V rámci odpovede na námietku vybočenia z dôvodov sťažnosti sťažovateľa uplatnenej proti uzneseniu okresného súdu tým, že krajský súd (na rozdiel od okresného súdu) vzhliadol nesplnenie oboch materiálnych podmienok podmieneného prepustenia, je pre ústavný súd ako ľudsko-právny

súd podstatné, že v danom prípade z hľadiska základných práv a slobôd nedošlo k neprípustnému zhoršeniu postavenia sťažovateľa. Hoci krajský súd dospel v porovnaní so závermi okresného súdu k čiastočne odlišnému odôvodneniu svojho rozhodnutia, uznesenie okresného súdu nezmenil v neprospech sťažovateľa napríklad takým spôsobom, že by určitý výrok uznesenia okresného súdu zrušil a vo veci sám rozhodol, prípadne aby chýbajúci výrok doplnil a podobne. Z uvádzaného dôvodu hodnotí ústavný súd napadnuté uznesenie v ústavno-právnej rovine ako akceptovateľné.

18. Prvá materiálna podmienka podmieneného prepustenia sa musí objektivizovať v zistení, že odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a správaním preukázal polepšenie. Krajský súd k tomu na s. 14 napadnutého uznesenia najskôr poukázal, že ak sa sťažovateľ vo výkone trestu odňatia slobody dobre správa, automaticky to neznamená polepšenie a splnenie uvádzanej podmienky. Ústavný súd sa s týmito závermi stotožňuje a na zvýraznenie ich ústavno-právnej korektnosti poukazuje na svoju rozhodovaciu prax, v zmysle ktorej zmyslom podmieneného prepustenia nie je odmeniť odsúdeného za dobré správanie vo výkone trestu – nejde o dobrodenie pre odsúdeného (m. m. napr. III. ÚS 192/2023, IV. ÚS 581/2020).

19. Konkretizujúc uvedené, ústavný súd akcentuje, že správanie sťažovateľa vo výkone trestu odňatia slobody nebolo vždy správne. Exemplifikatívne poukazuje nielen na sťažovateľom uvádzané nedostatky v správaní „v zhruba piatich prípadoch“, ale aj na ďalšie konkrétne nedostatky v správaní sťažovateľa, ktoré podrobne vyplývajú predovšetkým zo s. 3 a s. 4 uznesenia okresného súdu a zo s. 15 napadnutého uznesenia. Pritom skutočnosť, že deficity identifikované v sťažovateľovom správaní nedosiahli úroveň disciplinárneho deliktu, *ipso facto* neznamená, že sťažovateľovo správanie bolo na úrovni preukazujúcej potrebné polepšenie. Názor sťažovateľa o zanedbateľnej povahe nedostatkov sa pritom pohybuje v rovine obhajobného tvrdenia, ktorého obsahom je zľahčovanie nekorektného správania, pričom vykazuje povahu subjektívneho hodnotenia analyzovaných súvislostí. Inak povedané, skutočnosť, že nedostatok v správaní nezakladá disciplinárny delikt, sa nespája s nemožnosťou reflexie avizovanej okolnosti pri posudzovaní žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

20. K argumentácii sťažovateľa namietajúcej zohľadňovanie jeho trestnej minulosti v procese rozhodovania o žiadosti o podmienené prepustenie ústavný súd podotýka, že očakávanie toho, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, sa odvodzuje od prítomnosti (teda od správania odsúdeného vo výkone trestu), ale v určitej miere aj retrospektívne, teda pohľadom na trestnú minulosť odsúdeného. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na judikatúru všeobecných súdov, osobitne na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Urtost/2/2016 zo 7. apríla 2016 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 5/2017, ktorú si vo svojej skoršej judikatúre osvojil (m. m. napr. I. ÚS 348/2019, III. ÚS 192/2023). Podľa tejto rozhodovacej praxe materiálnu podmienku možnosti očakávať, že odsúdený povedie v budúcnosti riadny život, je potrebné skúmať aj pri zohľadnení okolností predchádzajúceho života odsúdeného vrátane jeho skorších odsúdení.

21. Ústavný súd nepopiera, že zohľadnenie skorších odsúdení v kontexte procesu rozhodovania o podmienenom prepustení môže v istých súvislostiach dosahovať intenzitu ústavno-právnej neakceptovateľnosti. Ako rozporné s imperatívom ochrany základných práv a slobôd by boli zhodnotené také závery všeobecných súdov, ktoré by spočívali len v paušálnom odkaze na predošlé odsúdenia sťažovateľa, prípadne na ich počet. Šlo by o závery zakladajúce úvahu o nesplnení

predpokladu riadneho vedenia života odsúdeného v čase po podmienenom prepustení len odkazom na predošlú trestnú minulosť bez zhodnotenia ďalších relevantných skutočností, a to navyše za absencie exaktne legislatívne vymedzených kritérií určujúcich výklad príslušnej materiálnej podmienky podmieneného prepustenia (m. m. napr. IV. ÚS 581/2020). V prípade sťažovateľa to tak nebolo, keďže všeobecné súdy sa nezamerali len na predchádzajúce trestné odsúdenie sťažovateľa, ale toto hodnotili v spojitosti s ďalšími relevantnými okolnosťami.

22. V konkrétnych akcentoch je pre ústavný súd podstatné, že sťažovateľ má záznam za trestný čin spáchaný v roku 1989 objektivizovaný v odpise registra trestov. Ak všeobecný súd pri rozhodovaní o podmienenom prepustení prihliadne na odpis registra trestov, z ktorého vyplýva, že sťažovateľ bol pred spáchaním trestného činu, v súvislosti s ktorým vykonáva trest odňatia slobody, už skôr súdne trestaný, takéto závery nemožno podľa rozhodovacej praxe považovať za neodôvodnené či za prejav sudcovskej svojvôle (m. m. napr. I. ÚS 489/2020). V tomto zmysle je teda ústavno-právne udržateľné tvrdenie súdu, že sťažovateľ pred spáchaním skutku, za ktorý mu bol uložený trest odňatia slobody na doživotie, nevedol riadny život. Navyše, pozornosti ústavného súdu neušiel ani poukaz uvádzaný na s. 31 ústavnej sťažnosti, ktorý možno z hľadiska dôsledkov hodnotiť ako uznanie čiastočne negatívnej resocializačnej prognózy vedenia riadneho života po prepustení (riziko recidívy), čo sa sťažovateľ usiloval vyvážiť odkazom na možnosť kontroly technickými prostriedkami po prípadnom podmienenom prepustení (bod 35 dôvodov tohto uznesenia).

23. Pokiaľ sťažovateľ dôvodí, že súd mu pri predošlom odsúdení v roku 1989 uložil za nedbanlivostný trestný čin trest zákazu činnosti s poukazom na jeho morálne hodnoty, podľa názoru ústavného súdu je takáto argumentácia nelogická. Ako vyplýva z ústavnej sťažnosti a jej príloh, takýto trest bol sťažovateľovi uložený so zreteľom na to, že „v roku 1989“ išlo o jeho prvé pochybenie, pričom morálne hodnoty sťažovateľa „v roku 1989“ zakladali vidinu, že sa nedopustí trestnej činnosti a bude schopný viesť riadny život. Túto možnosť však sťažovateľ nevyužil, pretože sa následne v roku 1994 dopustil závažnejšej a úmyselnej trestnej činnosti. Povedané inými slovami, sťažovateľ pred odsúdením v roku 1989 viedol riadny život, čo sa prejavilo v odsúdení v roku 1989. To sa však nespája s nepodloženosťou tvrdenia o vedení riadneho života následne, pred spáchaním skutku z roku 1994. Uvádzané závery všeobecných súdov sú preto logické a plne ústavne udržateľné.

24. Ak ide o námietku porušenia základného práva podľa čl. 40 ods. 5 listiny, ústavný súd osobitne podotýka, že podmienené prepustenie nemá súvis so začatím trestného stíhania ani so sprísnením uloženého trestu. Z dotknutého článku vyplýva zákaz trestného stíhania za čin, pre ktorý bol niekto už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Jednoduchý odkaz na tento článok preto nepostačuje na vyvodenie záveru, že ústavný poriadok zakazuje aj zohľadnenie trestnej minulosti pri úvahe, či odsúdeného prepustiť z výkonu trestu skôr, ako vykoná spravodlivo uložený trest (m. m. napr. IV. ÚS 650/2022, IV. ÚS 648/2023). Aj Ústavný súd ČR pri podobnej právnej úprave viackrát uviedol, že neprepustenie odsúdeného z výkonu trestu nie je možné považovať za trest a prihliadnutie na odsúdenie nie je porušením zákazu opätovného trestného stíhania za čin, pre ktorý bola osoba právoplatne odsúdená (III. ÚS 2985/18). Zohľadnenie trestnej minulosti podľa tejto línie judikatúry nepredstavuje porušenie pravidla *ne bis in idem*, naopak, tieto skutočnosti sú kľúčové pre odpovedanie na otázku, či možno od odsúdeného očakávať, že povedie riadny život (IV. ÚS 2253/2014). Preto je v tejto časti ústavnej sťažnosti identifikovateľný nedostatok

príčinnej súvislosti medzi obsahom označeného základného práva a napadnutým uznesením (m. m. napr. IV. ÚS 648/2023).

25. V dôvodoch ústavnej sťažnosti sťažovateľ ďalej uvádza, že všeobecné súdy si nezabezpečili dostatok podkladov, na základe ktorých by mohli objektívne posúdiť možnosť podmieneného prepustenia, resp. že určitú skupinu podkladov svedčiacu v neprospech podmieneného prepustenia v rámci hodnotiaceho procesu preferovali pred inými dôkazmi, ktoré mali svedčiť o opaku. Podstatou tejto časti argumentácie sťažovateľa sú teda jeho výhrady ku komplexnosti dôkazného procesu, ktorý viedol konajúce súdy k právnomu záveru o nesplnení všetkých zákonných podmienok tvoriacich predpoklad pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, resp. výhrady, že konajúce súdy sa s odmietnutím dôkazných návrhov, ktoré sťažovateľ predložil na podporu svojej žiadosti o podmienené prepustenie, náležitým spôsobom nevysporiadali.

26. Ústavný súd pri prieskume tejto námietky osobitným spôsobom zdôrazňuje, že pri posúdení napadnutého uznesenia nie je jeho úlohou preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či malo, alebo nemalo byť žiadosti sťažovateľa o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovené. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade redukuje na posúdenie otázky, či sa všeobecné súdy s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (prezentovanou v uplatnených podaniach) vysporiadali adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavno-právne akceptovateľný charakter (m. m. II. ÚS 212/2020).

27. V kontexte námietky prioritizovania určitých dôkazov pred inými podkladmi neuniklo pozornosti ústavného súdu, že sťažovateľ sa na s. 26 ústavnej sťažnosti usiluje pripísať záverom znaleckého dokazovania zákonnú dôkaznú silu pred inými dôkazmi (hodnotenie sťažovateľa vypracované ústavom). Takýto prístup je však z hľadiska aktuálnych princípov hodnotenia dôkazov v súradniciach trestného procesu nesprávny, pretože nekorešponduje normatívnej regulácii obsiahnutej v Trestnom poriadku. Dôkazná sila dôkazu sa totiž určuje v procese jeho hodnotenia príslušnými orgánmi, v danom prípade všeobecnými súdmi, a zákon neprisudzuje žiadnemu dôkazu osobitný význam, a to ani znaleckému posudku (rovnako Ivor, J. Dokazovanie. In Ivor, J., Polák, P., Záhora., J. Trestné právo procesné I. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017).

28. Krajský súd teda v procese hodnotenia dôkazov nepriorizoval závery znaleckého dokazovania, čo však odôvodnil, a to predovšetkým na s. 20 napadnutého uznesenia. Odtiaľ vyplýva, že *„táto skutočnosť je síce relevantná pre rozhodovanie o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, avšak táto vo vzťahu k vyššie uvedeným skutočnostiam, najmä v kontexte s kolísavým správaním odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody, s hodnotením riaditeľa ústavu, podľa ktorého program zaobchádzania odsúdený ešte len začína plniť, ako i na jeho negatívne stanovisko k podmienenému prepusteniu odsúdeného a v kontexte so závažnosťou trestnej činnosti, za ktorú je odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody, viedlo súd k záveru, že u odsúdeného nie sú splnené materiálne podmienky na prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody“*. Popritom krajský súd vo väzbe na prvú materiálnu podmienku podmieneného prepustenia na s. 17 napadnutého uznesenia korektné uviedol, že jej splnenie podľa § 62 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov preukazuje ústav v hodnotení odsúdeného. Ku korektnosti tohto záveru ústavný súd s poukazom na svoju rozhodovaciu činnosť len doplňujúco podotýka, že kategória dôkazu, ktorým je tzv. hodnotenie

osoby odsúdeného vypracované ústavom, kde odsúdený vykonáva trest odňatia slobody, je v rámci druhu konania, ktorým je konanie o návrhu na podmienčné prepustenie, dôkazným prostriedkom v zmysle ustálenej súdnej praxe štandardným a logicky, vychádzajúc z obsahu Trestného zákona, dôkazným prostriedkom ťažiskovým (m. m. napr. III. ÚS 548/2011).

29. Súhrnne k námietkam, s ktorými sa ústavný súd vyrovnal v bodoch 27 a 28 dôvodov tohto uznesenia, sa žiada poznamenať, že prezentovaná interpretácia predstavuje korektné, racionálne a konkrétne vyrovnanie s dôvodovými líniami sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu. Inak povedané, krajský súd rozumne a logicky vysvetlil dôvody, pre ktoré posúdil hodnotenie riaditeľa ústavu ako hodnovernejšie v porovnaní so závermi znaleckého dokazovania. Sťažnostná argumentácia obsiahnutá v ústavnej sťažnosti pritom predstavuje len ďalší nesúhlas sťažovateľa a spochybňovanie uvádzaných záverov. To je dôvodom, pre ktorý ju nemožno vyhodnotiť ako ústavno-právne neakceptovateľnú.

30. Pokiaľ ide o námietku nevykonania niektorých sťažovateľom navrhovaných dôkazov, ústavný súd poukazuje na s. 2 uznesenia okresného súdu, odkiaľ vyplýva, že okresný súd na verejnom zasadnutí vykonal rozsiahle dokazovanie výsluchom odsúdeného, oboznámením záverov znaleckých posudkov, výsluchom znalkyne a tiež vykonaním tam špecifikovaných listinných dôkazov. Šlo pritom o dôkazy, ktoré svedčili v prospech, ako aj v neprospech podmienčného prepustenia sťažovateľa, pričom okresný súd v procese voľného hodnotenia generovanej dôkaznej matérie dospel k záveru, že podanej žiadosti sťažovateľa nemožno aktuálne vyhovieť. Nevykonanie sťažovateľom navrhovaných dôkazov nemožno hodnotiť ako arbitrárne, pretože zo s. 13 uznesenia okresného súdu vyplýva dôvod na taký postup. Okresný súd ďalšie dôkazy nevykonal preto, lebo sa týkali skutočností, ktoré bolo možné zistiť inými, už vykonanými dôkazmi, pričom špecifické dôvody nevykonania konkrétnych dôkazov rezultujú zo s. 13 a nasl. uznesenia okresného súdu, na ktoré ústavný súd na tomto mieste v podrobných súvislostiach odkazuje. K tejto sťažnostnej argumentačnej línii ústavný súd v súlade so svojou ustálenou rozhodovacou praxou dodáva, že pre vydanie rozhodnutia v trestnom konaní nie je podstatné, koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila (*argumenta ponderantur, non numerantur*; m. m. napr. III. ÚS 302/2022, III. ÚS 569/2022).

31. K tejto dôvodovej línii ústavnej sťažnosti ústavný súd ešte sumarizačne dodáva, že neexistuje ústavne zaručené právo na to, aby bolo žiadosti odsúdeného o podmienčné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovené. Posúdenie splnenia zákonných podmienok je vecou sudcovskej úvahy. Je teda na všeobecných súdoch, aby skúmali a posúdili, či podmienky na podmienčné prepustenie z výkonu trestu sú dané, a aby svoje úvahy v tomto smere primerane odôvodnili. Ústavný súd musí takéto rozhodnutie rešpektovať. Kasačnú intervenciu môže pritom vykonať len vtedy, ak by bol výklad všeobecných súdov výrazom zjavného omylu či logického excesu, a tým by vybočoval zo zásad spravodlivého procesu, alebo by bol prejavom svojvôle (m. m. napr. I. ÚS 509/2022, I. ÚS 136/2024).

32. Ústavný súd sa nestotožňuje ani s námietkou, ktorej obsahom je tvrdenie o úplnom vylúčení sťažovateľovho podmienčného prepustenia zo strany konajúcich súdov (bod 8 dôvodov tohto uznesenia). Úvahy sťažovateľa o tom, že pri rozhodovaní o potenciálne ďalšej žiadosti o podmienčné prepustenie si príslušný súd zabezpečí spis z aktuálneho konania a možno dôvodne predpokladať, že bude vychádzať z jeho výsledkov, sa nachádzajú v rovine nepodopretých

hypotetických tvrdení. Ako už ústavný súd konštatoval, okresný súd a krajský súd sa neobmedzili na retrospektívne, statické a nemenné poukazy na sťažovateľovu minulosť upínajúcu sa na jeho trestnú činnosť a nekorektné správanie vo výkone trestu odňatia slobody, ale súčasne poukázali na perspektívne okolnosti, ktorých plnenie sa bude odvíjať od správania sťažovateľa v budúcnosti. Inými slovami, zistené pozitívne momenty vykresľujúce polepšenie sťažovateľa okresný súd a krajský súd konfrontovali s minulými okolnosťami negatívneho charakteru, na základe čoho kvalifikovali doterajšie polepšenie sťažovateľa ako čiastočné, nezavršené do takej miery, aby poskytovalo dostatočné záruky pre prognózu vedenia riadneho života na slobode.

33. V tomto kontexte ústavný súd upriamuje pozornosť najskôr na závery okresného súdu, ktorý vo svojom uznesení na s. 14 a s. 19 podotkol, že žiadosť sťažovateľa o podmienené prepustenie nie je „*nateraz*“ dôvodná a celkové pozitívne pôsobenie na jeho osobu je „*nateraz*“ možné len vo výkone trestu odňatia slobody. Ústavný súd v tomto smere bez potreby podrobnej recepcie odkazuje aj na obdobné závery objektivizované na s. 15 napadnutého uznesenia. Takéto úvahy z hľadiska dôsledkov znamenajú, že podmienky pre podmienené prepustenie sťažovateľa nie sú splnené pri súčasnom (aktuálnom) rozhodovaní o sťažovateľovej žiadosti, nie paušálne, teda pre budúcnosť a vo vzťahu k rozhodovaniu o každej prípadnej žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

34. Okresný súd pritom neostal pri abstraktných konštatovaniach, pretože na s. 5 svojho rozhodnutia konkrétne uviedol (*in fine*), že je potrebný dlhší čas na posúdenie, či aktuálna úroveň osobnostných zmien sťažovateľa je dostatočne rozsiahla a stála, aby mu umožnila optimálne sa adaptovať a fungovať v extramurálnom prostredí. Inými slovami, ústavný súd uvádza, že je v dispozícii sťažovateľa svojím budúcim prístupom a správaním preukázať dlhodobú spôsobilosť na korektné adaptovanie sa v prostredí mimo ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Krajský súd na s. 17 napadnutého uznesenia aj konkrétne podotkol, ktoré ďalšie zmeny môžu svedčiť v prospech naplnenia materiálnych podmienok podmieneného prepustenia v budúcnosti (napríklad dodržiavanie zásad slušného správania, iniciatívna spolupráca, plnenie programu zaobchádzania a pod.). Tieto skutočnosti môžu byť nad rámec aktuálne posudzovaných záverov všeobecných súdov reflektované pri rozhodovaní o potenciálnej ďalšej žiadosti sťažovateľa o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Ústavný súd tak k tejto námietke sumarizuje, že krajský súd nedotváral právnu úpravu neprípustným spôsobom v podobe faktického vylúčenia sťažovateľa z možnosti podmieneného prepustenia, ale zistil, že krajský súd konštatoval aktuálny nedostatok dôvodov na podmienené prepustenie (m. m. napr. IV. ÚS 648/2023).

35. Sťažnostné argumentačné línie recipované do bodu 9 odôvodnenia tohto uznesenia smerujú v podstate k viacerým podmienkam života sťažovateľa, ktoré by mal vytvorené po podmienenom prepustení. Ústavný súd na tomto mieste poukazuje na závery krajského súdu, ktorý na s. 16 napadnutého uznesenia poukázal na potrebu priorizovania ochrany spoločnosti pred sťažovateľom. Následne na s. 20 napadnutého uznesenia krajský súd upriamil pozornosť na konkrétne dôvody, pre ktoré pôsobenie rodinného prostredia na sťažovateľa nedáva záruku vedenia jeho riadneho života po prípadnom podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Krajský súd ďalej koncentroval zreteľ v podstate na to, že viaceré okolnosti prebraté do bodu 9 dôvodov tohto uznesenia nie sú dostatočne spôsobilé rozptýliť obavu z toho, že by sťažovateľ v prípade podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody na slobodu nepokračoval v trestnej činnosti. Poukaz na obdobné okolnosti napokon rezumuje aj zo s. 19 uznesenia okresného súdu,

ktorého dôvody tvoria integrálnu jednotu so závermi krajského súdu. Bez úmyslu nahrádzať odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov ústavný súd dodáva, že argumenty o podmienkach vytvorených sťažovateľovi po prípadnom podmieničnom prepustení nemajú relevanciu, keďže dôvody, pre ktoré nebolo možné vyhovieť žiadosti, viazli v súčasnosti v jeho osobnosti, a nie v podmienkach vytvorených vo vzťahu k životu na slobode po podmieničnom prepustení. Takéto odôvodnenie je pritom v rámci rozhodovacej praxe ústavného súdu aprobované (m. m. napr. III. ÚS 192/2023).

36. V rámci dôvodov uvedených v bode 10 odôvodnenia tohto uznesenia sa sťažovateľ v podstate domáha prehodnocovania výsledkov právoplatne skončeného trestného konania, v súvislosti s ktorým mu bol uložený trest odňatia slobody na doživotie. Ako uviedol krajský súd v odpovedi na totožnú argumentačnú líniu prednesenú v konaní o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu na s. 19 napadnutého uznesenia, „*predmetom konania o návrhu na podmieničné prepustenie nie je skutkový stav zistený súdom v právoplatne skončenom trestnom konaní, pretože nejde o žiadnu formu obnovy konania alebo mimoriadny opravný prostriedok. Tu potom krajský súd len dodáva, že okresný ani krajský súd o právoplatnom odsúdení odsúdeného nerozhoduje znova, len právoplatné rozhodnutie zohľadnil pri skúmaní vedenia riadneho života zo strany odsúdeného.*“. Takýto záver pritom plne korešponduje relevantnej právnej úprave, ktorá v kontexte rozhodovania o žiadosti o podmieničné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody nepostuluje opätovné skúmanie skutočností a dôkazov tvoriacich podklad pre rozhodnutie generované v pôvodnom trestnom procese. Výsledky takého konania disponujú vlastnosťou právoplatnosti a z tohto dôvodu sú modifikovateľné len cestou uplatnenia mimoriadnych opravných prostriedkov, medzi ktoré žiadosť o podmieničné prepustenie nepatrí. To je príčinou, pre ktorú nemožno priznať pozitívnu ústavno-právnu relevanciu ani analyzovanej dôvodovej línii.

37. Námietka objektivizovaná v bode 11 dôvodov tohto uznesenia smeruje ku kritike postupu a záverov ústavu. Ústavný súd v reakcii uvádza, že sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, v petite ústavnej sťažnosti, ktorým je ústavný súd s poukazom na § 45 zákona o ústavnom súde viazaný, ústav ako porušovateľa označených základných práv neoznačil. Ústavný súd sa pritom ústavnou sťažnosťou môže zaoberať len v takom rozsahu, v akom ho sťažovateľ určí v jej petite, v ktorom označuje za porušovateľa svojich základných práv len krajský súd (m. m. napr. III. ÚS 506/2023, IV. ÚS 491/2013). Z tohto dôvodu sa ústavný súd uvádzanou námietkou nezaoberal.

38. Napokon sťažovateľ vyjadruje nespokojnosť s ústavno-právnu a medzinárodno-právnu konformnosťou určitých ustanovení Trestného zákona (bod 12 odôvodnenia tohto uznesenia). Táto sťažnostná línia smeruje ku kritike normatívnej regulácie. K tomu ústavný súd opakovane akcentuje, že v rámci ústavného poriadku Slovenskej republiky platí prezumpcia ústavnosti všeobecne záväzných právnych predpisov. V konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd vychádza z prezumpcie ústavnosti zákonov a podzákonných právnych predpisov (m. m. napr. III. ÚS 262/04, III. ÚS 637/2023, IV. ÚS 663/2022), pričom z čl. 127 ods. 2 ústavy vyplýva, že k porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľov môže dôjsť iba právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, teda individuálnymi právnymi aktmi, medzi ktoré nemožno zaradiť právne predpisy. Ústavný súd nie je v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o porušení základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb normatívnymi právnymi aktmi (m. m. napr. I. ÚS 483/2015, I. ÚS 63/2016, I. ÚS 347/2018,

III. ÚS 18/02, III. ÚS 393/2023, III. ÚS 637/2023, IV. ÚS 306/08). Ani tejto sťažostnej línii preto nemohol byť zo strany ústavného súdu priznaný procesný úspech.

39. K tejto námietke, ktorá z hľadiska namietaných referenčných kritérií v určitej časti smeruje k porušeniu čl. 3 dohovoru, ústavný súd *obiter dictum* poznamenáva, že slovenská vnútroštátna právna úprava možnosti podmieneného prepustenia odsúdených na doživotný trest odňatia slobody účinná od 1. januára 2010 (§ 67 ods. 2 Trestného zákona) bola predmetom prieskumu ESLP vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 3 dohovoru (zákaz neľudského a ponižujúceho zaobchádzania). ESLP v rozsudku Čačko proti Slovensku z 22. júla 2014 (sťažnosť č. 49905/08, body 77 a 78) a v rozhodnutí o prijateľnosti vo veci Koky proti Slovensku zo 16. mája 2017 (sťažnosť č. 27683/13) akceptoval vnútroštátnu právnu úpravu ako súladnú s požiadavkami čl. 3 dohovoru. Obdobné štandardy je podľa názoru ústavného súdu potrebné aplikovať aj v okolnostiach tohto prípadu (m. m. I. ÚS 489/2020).

40. Neuniklo pozornosti ústavného súdu, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti opakuje v podstate obsahovo identické námietky, aké uviedol v konaní pred všeobecnými súdmi. Ústavný súd však nie je ďalšou alternatívnou a ani mimoriadnou inštanciou, ktorá opakovane preskúma rovnaké alebo obdobné argumenty, ktoré sťažovateľ predkladal v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. napr. III. ÚS 645/2023, III. ÚS 118/2024). Len skutočnosť, že sa sťažovateľ so závermi všeobecných súdov poskytnutými v reakcii na argumentáciu uvádzanú v produkovaných podaniach nestotožňuje a má na vec iný názor ako všeobecný súd, nemôže sama osebe viesť k záveru o arbitrárnosti napadnutého uznesenia a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (m. m. napr. III. ÚS 118/2024, IV. ÚS 357/2023). Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (m. m. napr. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 212/2020) rešpektuje názor, podľa ktorého základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

41. Ústavný súd v reakcii na sťažostné argumentačné línie v zhode so závermi všeobecných súdov zhrnújúco podotýka, že právo na určitú kvalitu súdneho konania zahŕňa aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia však neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania. Pokiaľ sú z odôvodnenia rozhodnutia zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (m. m. napr. III. ÚS 308/2024), nie je ústavno-právne neakceptovateľné, ak sa všeobecné súdnictvo nevyrovná s každou otázkou nastolenou účastníkom konania.

42. Pokiaľ ide o aplikáciu sťažovateľom označeného čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, ústavný súd len v krátkosti konštatuje, že čl. 6 ods. 3 dohovoru sa na prípad sťažovateľa *ratione materiae* neaplikuje, keďže v konaní o žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody sa nerozhoduje o „trestnom obvinení“ a ani o „občianskych právach alebo záväzkoch“ sťažovateľa v zmysle čl. 6 dohovoru (pozri rozhodnutie ESLP o prijateľnosti vo veci H. A. proti Rakúsku zo 7. 5. 1990, sťažnosť č. 16266/90; m. m. napr. aj I. ÚS 489/2020, III. ÚS 548/2011).

43. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím štátneho orgánu (orgánu verejnej moci), v danom prípade krajského súdu ako súdu rozhodujúceho o sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu okresného súdu, nemohlo vôbec

dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (m. m. napr. I. ÚS 286/2023, III. ÚS 43/2024, III. ÚS 118/2024). Ústavný súd je názoru, že so zreteľom na závery uvedené v tomto uznesení absentuje ústavne relevantná súvislosť medzi napadnutým uznesením a námietkami, ktoré sťažovateľ uplatnil v dôvodoch ústavnej sťažnosti.

44. So zreteľom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k zisteniu, že napadnuté uznesenie nesignalizuje možnosť porušenia základných práv sťažovateľa zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 40 ods. 5 listiny, ako ani práv garantovaných čl. 3 a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, z čoho rezultuje, že dôvodnosť ústavnej sťažnosti nie je potrebné preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie. Podanú ústavnú sťažnosť preto ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

45. Ústavný súd dodáva, že závery tohto uznesenia nepredstavujú prekážku uplatnenia opätovnej žiadosti sťažovateľa o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, pri rozhodovaní o ktorej sú všeobecné súdy povinné vyhodnocovať materiálne zákonné podmienky podmieneného prepustenia v prostredí vyvíjajúcich sa dispozícií sťažovateľa.

46. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v tejto ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu